

Работим за развитие на вкуса. И това е най-важното

Михаил Байков разговаря с **Дарин Петков** – директор на КТ-Стара Загора

Фестивалът е към своя край. Това неминуемо предразполага към равностетка. Какви са усещанията ви от десетото юбилейно издание на „Пиеро“? Да започнем отзад напред.

Не смея още да се зарадвам, докато не свърши всичко. Като организация мина много спокойно, успяхме да осигурим възможно най-добрите условия на трупите, за да могат да си представят продукциите, което всъщност е смисълът и най-важната част от всеки фестивал. Като селекция за мен този фестивал е с най-високо художествено ниво от всички досегашни. Радвам се, гордея се, че е така. От година на година на нас ни става все по-лесно да избираме добри неща извън България, защото фестивалът има вече своето място в европейското театрално пространство. Това е причината да имаме желаещи да дойдат на фестивала и то съвсем не случайни трупи, както се получи тази година. За пръв път дойде театърът на Филип Жанти – трупа, която е на световно ниво. Холандските ни приятели от театър „Магиш“, също са за пръв път тук. Те са трупа с респектираща история. Та щастлив съм, че работата ни по селекцията за фестивала става все по-лесна. Вчера, например, имаме предложение за 2019 г. от една група от Барселона, които ни предлагат своята продукция. Това ме изпълва с удовлетворение, защото явно все повече хора в Европа и света знаят за уникалния фестивал „Пиеро“.

Когато говорим за юбилей, неминуемо е човек да се върне към историята. Как се роди „Пиеро“? През какви метаморфози мина през всичкото това време?

Като всяка добра идея и тази се роди на маса в разговор с приятели. Всъщност да направим театрален форум за куклено изкуство за възрастни е идея на Стефан Янков. Ние мислехме първоначално да направим фестивал за младите кукленотеатрални творци – да им даваме възможност за реализация, за среща с публика, популяризиране и така нататък. Тогавашният шеф на Центъра за театър към Министерството на културата и не го одобри. Съвсем приятелски ни насочи към празната в България ниша – кукленотеатралното изкуство за възрастни. Безкрайно сме щастливи, че послушахме неговия съвет и успяхме да реализираме такъв фестивал. В началото беше дори трудно, а просто някак безпаметно, защото никой от нас нямаше опит как се прави фестивал. Само аз, когато бях във Варна, съм бил отговор-

ник за даден театър на „Златният делфин“, но това е едва пращинка от цялата организация на фестивала. Но ние знаехме защо искаме да направим фестивала, знаехме какви цели искаме да постигнем с него. Точно тази наша яснота в целите ни помогна фестивалът с всяко следващо издание да изчиства своя образ, да намира сам себе си и в крайна сметка в последните три издания да придобие едно уникално собствено лице. Лице, което носи отговорността чрез много любов и всеотдайност да спомага за развитието на кукленотеатралното изкуство за възрастни. И не само да му дава форум, а да събира при себе си продукции, които да провокират нашите кукленотеатрални творци. Някои от тези продукции трасират и бъдещ път на развитие. Затова „Пиеро“ се развива успешно. Защото има ясни цели. Правим го, защото така постигаме ясните цели на фестивала. Затова той има така наречената отличителна компетентност. Аз го наричам собствена, неповторима физиономия и характер. Спомням си, че в началото тръгнахме с много голям ентузиазъм, но почти с никакви пари. Имахме общо 20 000 лв – 10 000 от Общината и 10 000 от министерството. Намерихме 48 фирми и отделни физически лица, които ни помогнаха тук, в Стара Загора. Когато получиш тази подкрепа, няма как да минеш метър и да правиш нещата само и само, за да минат. Когато обществеността застане зад теб, е голямо удовлетворение. И отговорност, разбира се.

Доколко финансирането предопределя нещата, които гледаме, и възможно ли е недофинансирането на определен фестивал да предопределя облика на репертоарната програма по време на фестивала?

Финансирането е изключително важна част от провеждането и организацията на един фестивал, защото всички трупи, които каним, са професионалисти, които струват скъпо. Подобрите струват по-скъпо, нормално е. Трупите пристигат с багаж, което е огромен разход. Всички тези разходи ние трябва да ги подсигуририм финансово. Разбира се, Министерството на културата реално е изкарало пред скоби нашия фестивал, защото той се финансира както „Варненско лято“, както „Златният делфин“, т.е. финансира се целево. С други думи вече не участваме в сесии за финансиране. Когато това стана за пръв път (преди две издания), много ни зарадва. Казахме си: „Ето министерството има отношение към нас и признава това, което сме направили“. Но изкарването пред скоби не означава, че вземаме повече пари. Тази година от министерството взехме изключително малко, около 15 000 лв. А само хонорарът на холандците ми струва 2 500 лв. Отделно настаняването им, отделно пътни разходи. При по-голямо финансиране, бих си позволил лукса, например, да покания не само този миниатюрен спектакъл на

Филип Жанти, който се играе само от трима, а нещо на същия театър, но по-мощно. Имаме достатъчно големи пространства и техника и можем да докараме великолепен, силен спектакъл, за който да идват хора от цяла България, за да го гледат, защото е уникално събитие. Но тези спектакли струват много скъпо. Наистина е важно финансирането. То, разбира се, никога не стига. Голямото финансиране получаваме от Общината. Но и то не стига, защото от година на година всичко става все по-скъпо. Театърът е скъпо удоволствие, скъпа дейност. Няма кого да покания да дойде, да си отдели от времето и да изиграе великолепия си спектакъл само защото сме приятели. Просто не се случва, а аз и не очаквам такова нещо. Съвестно ми е да покания някой и да му дам не толкова, колкото сме се договорили, или не толкова, колкото заслужава. Как мога да кажа на холандците: „Извинявай, нямам пари, ето 500, ако обичаш, моля ти се, разбери ме“. Няма как да стане.

Ще те върна към селекцията. По какъв начин избирате кои да са нещата, които да влязат в програмата? Повечето фестивали имат свой селекционер, който поема пасивите или активите на едно издание. Вие на какъв принцип решавате – събирате се с колеги, ти еднолично като директор или...?

Ние минахме през етапа да работим със селекционери. Не работим със селекционер, защото мислим, че той може да си свърши работата чудесно или не толкова, но той не може да понесе отговорността след това защо откъм художествената част фестивалът е на едно или друго ниво. Ние с Таня (б. р. *Татяна Калчева – заместник директор на театъра*) сме родители на фестивала. Решихме от три издания насам аз да се занимавам със селекцията, защото имам визията накъде искам да се развие фестивалът. Представям си го след пет-шест издания, мечтая го как ще изглежда след още три-четири-пет издания. И тази визия се опитвам да я постигна стъпка по стъпка с всяко следващо издание. Накъде да разтворя ветрилата, откъм off-програма, която според мен ще бъде полезна на онези, които гледат, защото има различни функции. Това, което селекционерът никога няма да се замисли, защото ще бъде човек, когото наемаме да работи. Той ще изпълнява задачата си като избира от онова, което ние сме събрали като театър за селекция и толкова. Дори конструирането на off-програмата е много голяма част от лицето на фестивала. Защо имам такава програма, какво постигам с нея? Тази година се опитахме да разтворим ветрилото и към танцовия спектакъл, театъра на движението, защото имаме такава необходимост в развитието и на нашия театър. Тоест, фестивалът не е сам за себе си, а всичко е свързано и с нашия театър – накъде се развива, каква посока иска да хване. Фестивалът е жив организъм и

той има собствено развитие, но те са взаимно свързани с това какво представлява театърът, в който работим. И затова реших, че няма да има повече селекционери, така и така директорът и Таня, естествено, са отговорни за всичко. Тогава нека понесем отговорността и за селекцията.

За първи път бюлетинът на фестивала се прави изцяло от професионални театроведи. Не е тайна, че това, което писаха, създаде дискусия и дори в известна степен се появиха определени недоволства. Това ли е начинът да се пише за фестивала безпристрастно и честно, когато се канят хора, които са професионално ангажирани с темата, професионалисти са в областта си, имат своя ценз и са достатъчно независими от ръководството на фестивала?

Да. В началото казах на момичетата, че не искам да се съобразяват с никакви конюнктурни зависимости, да изразяват мнението си честно и искрено. И много се радвам, че постигаме това, защото за мен критиката е нещо много полезно и градивно. За жалост в последните 20 години критиката няма особено силен глас в България, а тя е полезна за развитие на театралното ни изкуство. За това създадох условия младите театрални критици хем да имат поле за изява, хем да могат да си понесат отговорността, защото са тук, всички ги познават, могат да си поговорят с тях. Но макар в техните мнения с някои оценки също да не съм съгласен, ще продължавам да им давам правото да пишат, защото само така могат да бъдат полезни и на тях, и на нас. Не може да се затваряме и само да се потупваме по рамото. Хубаво е да видим и един страничен поглед и то на хора с академична подготовка. Това не са случайни журналисти, които сядат и преразказват обикновено сюжета и колко са развълнувани или не. Освен бюлетина преди едно издание или две учредихме и награда на младата театрална критика, която се връчва от същите тези хора, които пишат бюлетина. Нека да понесат тази отговорност, да се обосноват защо я дават наградата. Винаги сме мечтали фестивалът, който правим, да е полезен. Той не може да е сам за себе си – дай да съберем гости и приятели, да покажем пет-шест представления, да си направим купона, хем да усвоим едни пари. Не, не, не! Трябва да бъдем полезни с това, което работим.

Спомена преди малко за хоризонта на фестивала. Към какво се стреми „Пиеро“ и как го виждате в следващите години, в следващото издание? Кое от това, което си пожелахте, се сбъдна на това „Пиеро“ и кое остава за следващото издание?

Виждам фестивала след две или три издания като форум без жури. Мечтата ми е той да стане място, на което само идването на фестивала е достатъчен престиж в CV-то на всяка професионална труппа, независимо дали е държавен театър, общински или частна театрална формация.

Мисля, че сме тръгнали натам. Колкото повече се утвърждава фестивалът в международното театрално пространство, това ще става все по-лесно. А пък това, което съм искал да постигна тук, в това издание... Първо, радвам се, че стана такава селекция, тя е много разнообразна, почти няма повтарящи се изразни средства в пиесите, които гледаха журито и това беше една от моите цели. Защото фестивалът трябва да бъде и среща на различни естетики, на различен художествен вкус и даже на различно ниво на можене или различен подход към конкретен проблем. Затова е полезен фестивалът, защото когато видиш нещо, което ми е интересно, може да възбуди в мене идеи за някакъв нов продукт или, ако видиш нещо, от което не съм достатъчно удовлетворен, то също е от полза – поне съм видял, че по този начин тази драматургия не би трябвало да се поднася.

Тоест, фестивал, който да бъде припознат в Европа като място за срещи, който заслужава лейбъла на Европейската театрална мрежа?

Ето, този лейбъл за втори път го получаваме. Това е знак за качество. Познавам много фестивали в Европа, повечето от тях ги наричам комерсиални. Тоест отиваш, изиграваш и на брой представления срещу договор, заплаща ти се и се прибиращ. А на нашия фестивал, ние предлагаме условия гостите, ако имат възможност и нямат други ангажименти, да останат през цялото време на фестивала – да могат да видят цялата му физиономия, да могат да видят всичко, което е селектирано. Това е ценност. Доколко ще имаме сили в бъдеще да го правим, не знам, но винаги ще се стремим да го правим по този начин. За пръв път инициирахме продажба на билети, радвам се, че имаме зрителски интерес от хората от Стара Загора. Те са свикнали, имат очакване към нашата сцена, могат да видят интересни, нестандартни неща и се радвам, че има такъв зрителски интерес. Нашият фестивал се опитва да третира тези проблеми на кукленотеатралното изкуство, затова съм направил такъв вид селекция – толкова разнообразна и като мащаби, и като форми, и като различни изразни средства.

Фестивалът е нещо много важно, но той се прави от хора. Ние сме в навечерието на още един юбилей, не по-малко важен – юбилея на театъра. Какъв беше пътят, който изминахте, за да стигнете до 60-годишнината на КТ-Стара Загора?

Когато дойдох в театъра, знаех, че идвам в един театър, който има респектиращо име и респектираща биография. Това, което се е случвало преди да стана директор, е една синусоида, характерна за всеки жив организъм. Не може един театър да върви само нагоре или само надолу. Той си има своите върхове и своите застои. Но онова, което знаех за театъра още като студент, като съм гледал негови спектакли, звучеше много респектиращо. За жалост, заварих театъра в

доста тежко състояние откъм продукцията. Тогава и годините бяха други, много по-тежки, и държавата беше просто друга. Примерно театърът е създавал по една нова пиеса за календарна година. Е как да имаш резултати, ако създаваш само по една пиеса. Заварих разклатен репертоар – изигран, познат. Започнахме първо с това – да създадем нов репертоар, за да можем да отворим вратите, а там, където вратите пък са били затворени, да почукаме, за да могат да се отворят отново. Много врати на театъра бяха затворени, тук в града и то е пак следствие на това, което е ставало в театъра. Слава богу обаче намерих тук хора-съмишленици, които да ми повярват. Знаехме какво искаме да направим и как да го направим. Така постепенно се завъртя механизма на театъра. Много хора се смениха.

Кои бяха най-големите предизвикателства за теб лично като мениджър, поемайки театъра?

Най-голямото предизвикателство беше точно създаването на нов репертоар. Но как да направим нов репертоар – такъв, какъвто на теб ти се иска, как да поканиш известни постановъчни екипи, когато в театъра нямаш добрата глина, с която може да стане материалът. Тоест, във всички звена се наложи да стават промени. Естествено промените засегнаха първо актьорския състав, защото и за добро, и за зло той е активната мишорска група, която е закопана долу в тунела и постоянно вади и създава енергията в театъра, определя неговото лице. А и ударите във всяка криза винаги попадат първо върху актьорския състав. Тогава ми помогна обаче ситуацията, че

90% от хората бяха на временни трудови договори, такова беше тогава законодателството и аз нямах проблеми откъм законова гледна точка да прекратя договора. Не да го прекратя, а да не го подновя. И това беше моят шанс да сменя много хора първо от актьорската трупа. И оттогава стотици хора минаха оттук за година, после пак си хващаха пътя нанякъде. Аз мислех, че много бързо ще създам едно актьорско ядро, което да носи основния репертоар на театъра. Мислих, че ще стане за две-три години. Обаче то се случи чак на 11-ата година. Много са бавни тези процеси, защото знаеш, че в тази професия има едно естествено движение на хора. Всеки идва да работи, да си търси пътя. Работя в театъра от 1998 г., догодина ще станат 20 години. Не мога да кажа, че от тогава театърът е винаги във възход, глупаво е да кажа такива думи, защото няма да са верни. Театърът мина през много перипетии в търсене на точното си лице, на неговата характерна особеност. Мечтая, като се отвори завесата, да се разпознава, че това е Старозагорския куклен театър, а не някой друг.

Имаше ли сътресение за тези двадесет години, мигове в които си каза: „Аз съм до тук, не мога да продължа повече“?

Сътресения имаше, но никога не съм си казал „Аз съм до тук“. Понякога се чувствам умерен и ми се иска да спра, но истината е, че много рядко ми минават подобни мисли, защото вече натрупахме опит, колелото е смазано, трябва само да му капваме по малко масълце.

Продължава на с. 27

Силва Бъчварова,
Дарин Петков и
проф. Васил
Рокоманов, Стара
Загора, 2017
Silva Bachvarova,
Darin Petkov and
prof. Vasil
Rokomanov,
Stara Zagora, 2017

Работим за развитие на вкуса...

Продължава от с. 17

През последните години, КТ-Стара Загора е сред лидерите между куклените театри, все в челните класации на Министерството на културата. Най-логичният въпрос е как се постига това и каква е цената на този успех?

Като начин на управление в театъра се придържам към така наречената хоризонтална управленска структура. Тоест давам възможност на отделните звена и на отделни хора да носят своите отговорности. Когато дадеш възможност на човека да носи отговорност, той тогава работи много повече и по-креативно. Може би това е някакъв „византийски“ ход, но, делегирайки такива права на хората, те просто работят по друг начин. Онова, което ме уморява е неистовото правене на приходи, защото сме зависими от прихода. Изкарването ни на пазара не е честно спрямо сценичните изкуства. Ние няма как да бъдем на пазара, ако продаваме труда си под неговата себестойност. За да вкараме един лев, непременно харчим три.

Понеже заговори за финансирането, какъв трябва да е според теб подходът, за да не използвам думата Методика, който Министерството на културата трябва да приложи за куклените театри, за да бъдат те работещи и най-вече, за да работят спокойно в условия, които да им позволяват да развиват творческия си потенциал?

Естествено, оценката е нещо добро и тя носи удовлетворение. Но ние не работим с мисълта да бъдем отличници. Даже съм си мислил, че този малък организъм, нашият куклен театър, който е само с 32 човека, понякога се задъхва от обемните задачи, които се опитваме да осъществим на сцената. Взemi последния ни проект – „Живота Бяс“ с Веселка Кунчева. Започваме да работим нещо, което възпалява всички в театъра и всички искат да го правят, но, започвайки да го правим, разбираме, че ни трябва още четирима външни актьори. Дори само този факт веднага отежнява всяко отваряне на завесата, не само репетиционния период. За всяко представление, аз започвам с едни предварително направени разходи, съгласно договорите с хората, с които работя. Освен това се задъхваме от това, че когато създаваш един такъв голям продукт, където ти играят 80% от актьорите, целият технически персонал до един са заети, сцената е тотално заета, няма как да правиш приход с други пиеси. Това блокира сцена, време, физически усилия, духовна енергия. Но хайде, то е, за да се направи спектакълът. Но докато го създаваш... Ако бях по-голям театър можех да отделя този брой хора и в същото време да играя навън или на други сцени, за да продължава ритъма, да вкарвам приходи. Тази година, една от грешките ми е, че направих последователно три големи пи-

еси, които блокираха сцената и хората. Имам недостиг на хора за проектите, които правя. В същото време, стигнал дотук, усетил вече вкуса на един добър, мощен продукт, използващ цялата мощ на сцената, като си усетил вкуса на спектакъла „Страх“, как няма да се хвърлиш да направиш „Живота Бяс“. Създаването на тези продукции изисква максимално усилие и изстиска абсолютно всички хора в театъра. Кукленият театър като конюнктура, като структура и като бройки не е мислен да понесе такива продукти. Да, ние сме готови в момента, понасяме ги, но това изисква огромни разходи на енергия, на физическа заетост, невъзможност да си играеш ритмично програмата, да организираш и да вкарваш приходи, които да те издържат, да ти издържат дейността. Онзи ден ми мина през главата, че ако така продължаваме, ще трябва след една година да започнем работа с 40 човека. Никой не ме спира да ги назнача. Въпросът е като ги назнача как ще изпълнявам договорите, които имам с тях. Те нали трябва да получават заплата всеки месец?

Как се случва в КТ-Стара Загора този баланс между желанието да правиш важна за трупата продукция и необходимостта да работиш пари?

Понякога се нарушава балансът, много яко се нарушава. В момента сме с такъв нарушен баланс, защото сме изхарчили повече пари от това, което сме заработили. Но няма как – лятото, когато нямам възможност да играя активно, създадохме този голям проект, той е с договорни отношения, разходите му са големи, няма как да го спра, само защото не съм си заработил още парите. Ще ги заработим, ще изравним до края на годината, ние имаме тази сила. Но оттук нататък театърът в този му вид трудно ще понесе още едно стъпало на развитие по посока на творческите задачи. Очаквах, съвсем наивно разбира се, че като имаме добри резултати, може да се очаква и някаква по-специално финансово внимание. Но не – всички сме под един калпак. А при решаването как да се финансират куклените театри непременно трябва да се седне и да се диференцират районите. Какъв е този театър, какъв вид е, историята му каква е, досега какво е създавал... Не може като правим тези големи и скъпи пиеси, да бъдем по един и същ начин финансиран с театър, който създава само стандартни, детски неща – малки, подвижни, бързо вкарващи приходи. При мен 80% от репертоара са само големи пиеси, говоря не за възрастни, а детските. Детски големи пиеси за стационарна сцена, защото тук е магията. В детската голяма пиеса може творецът да си развихри въображението, детето може да бъде впечатлено, да се докосне до вкуса на художника.

Творческите лаборатории в Стара Загора са една от запазените марки, които работят и раз-

виват потенциала и на актьорите, ангажирани в тях. Това постижимо ли е според теб и за другите сцени и сценични институти не само в областта на кукления театър? Защо според теб много малко го правят? Само въпрос на пари ли е?

Тази творческа лаборатория, която се случва при нас, е едно от най-щастливите неща, които са се случвали в историята на този театър. Да, тя изиска финансиране, но даже това не е най-важното. За да направиш една лаборатория, трябва много да искаш да го направиш и трябва да знаеш защо я правиш. Целта на лабораториите в началото, като започнаха, беше да усъвършенствам инструментариума на актьорската група, за да мога да имам едни още по-добри актьори, които на следващия път да могат да понесат по-сложни творчески задачи. То реално и сега тази цел остава. Но един от силните ми мотиви да започна да правя лаборатории беше точно това. Ние не сме в София и не мога да ползвам актьори под ръка, които се движат по софийските улици. Тук живеят само 150 000 души. Има поне три-четири места в България, които са по-добри и по-атрактивни за живеене от мястото, в което работим. Какво ми остава тогава, когато знам, че не е най-важното и колко пари получават, защото дали ще получиш с 200 лв. повече или 200 лв. по-малко, това няма да ти помогне да направиш финансово спокоен живота си. Но ако имаш интересни творчески задачи, те излизат на първо място. Удовлетворението на всеки, който е стъпил на сцената, е огромно и затова гледаме постоянно да провокираме нашите актьори, вкарвайки ги в трудни, необичайни и интересни творчески процеси.

Голяма част от завършващите младите артисти имат желание да работят в София? Това, както знаем, не винаги е възможно и не винаги се случва на всички. След което те заминават за провинцията, а само след сезон или два напускат театрите, в които работят, и започват да се занимават с нещо друго или остават на свободна практика. Как успявате с Тания при всичко, което се случва, текущото при актьорския

състав при вас да не е толкова голямо и въпреки трудностите да създадете една добра и сплотена млада трупа, която да работи в ансамбъл?

Да, трупата ни стана изключителен ансамбъл. Това се забелязва от всички и аз се гордея с него. Пак за това става въпрос. Постигаме го с интересните творчески провокации, които имат. Винаги гледам на хората, с които работя, като на колеги, на които трябва да помогна с всеки изминал ден да стават все по-добри професионалисти. Нямаме друг шанс, освен да се грижим за това. Ето една от тайните ни, един метод, който е изпитан във времето и е доказал, че работи – интересни провокации за актьорската група. Не да очаквам от съответния актьор това, което той може, а да му поставям задачи, които са на ръба на неговите възможности, за да може той да се развива и да се професионализира, да става все по-добър. Това е тайната. Не че при нас няма текучество. Интересното при нас е, че всички, които са минали продължават да се занимават с професията. Минаха много млади хора, някои от тях отидоха в Столичния куклен театър, други отидоха в други градове, но те продължават да се занимават с професията, което е добър показател какво са получили тук.

Сериозен проблем за всички театри остава драматургията за деца. Класици като Валери Петров и други ги няма. Как се справят театрите според теб и ти лично с откриването на нови текстове, на актуална съвременна драматургия?

Трудно. Това е проблем, който виси в кукленотетраалното пространство, откакто се помня. Постоянно търсим нови идеи, нови текстове. Обикновено режисьорите си драматизират нещата, когато попаднат на някой интересен текст. Много е трудно, голяма болка е. Като ти трябва класическо заглавие на приказка, която е известна, ако няма написана пиеса от пишещ човек по тази приказка, трябва да я създадеш. Не случайно ние в Академията имаме, пък мисля, че и сега студентите продължават да имат часове по драматургия и по-точно по технология по създаване на драматизация. Нашият професор ни учеше на това. Писал съм в Академията повече, отколкото съм писал на всяко друго място. Учеше ни как от литература може да стане драматургия. Защото това го налага просто ситуацията, в която живеем. Нямаме драматургия. Тук-там се пръква по нещо. Когато съм се убедил, че един човек може да прави добри драматургии се обръщам към него и му възлагам да ми драматизира едн-коя си приказка. Има такива вече, мога дори да им кажа имената на някои от тях. Нашата Теди – Теодора Попова, прави много добри драматизации. Вальо Владимиров също има много добри драматизации. Ето сега виждам, че и Елица Петкова има афинитет към това и създава добри драматизации.

Понеже каза Елица, не мога да не те питам за режисьорите. Стара Загора се превръща

малко по малко в инкубатор на млади режисьори, които тръгват оттук. Това мисия ли е на театъра, защото от друга страна тук поредно представление прави Веселка Кунчева, която е сред най-добрите режисьори. Това ли е формулата на успеха в българската постановъчна практика – до всеки утвърден режисьор да застава и един от най-младото поколение?

Веселка тук се роди, по време на нашите лаборатории. Това с гордост мога да го кажа. По-скоро тандемът Веселка и Мариета се създаде тук, по време на една от лабораториите, втората или третата. Може би през годините, през които съм тук, има поне 15 млади режисьори, които са си направили дипломната работа при нас. Тоест, една от мисиите на театъра, както аз го виждам, е да даваме място, където тези деца като завършат да си направят дипломния спектакъл, а след това да направят още един. Режисьор, както и актьор не се създава само със завършването на Академията. Да, ти си готов за всичко, но натрупването на умения се придобива единствено и само с работа и грешки, грешки и работа, докато вече се превърнеш в професионалист, за който другите, когато работят с теб, ще знаят, че под ей това ниво няма да паднеш. Този човек вече е доказал себе си в много неща. Но той може да ги направи единствено и само по театрите. Защото в съвременната структура на театралното пространство вече има и страшно много неформални организации, там също създават проекти, но обикновено проектите имат много малък живот, защото той се създава, а после няма къде да се играе.

Виждаш ли потенциал в режисьорите, които през последните години минаха оттук, да бъдат следващите големи имена в българския куклен театър?

Да, виждам. Но те могат да станат големи имена само, ако им създаваме условия за това. Няма как от само себе си да станеш голямо име. Погледни историята на българския театър, не само на кукления, а и на драматичния. Кой от утвърдените имена са се пръкнали ей така: първо с една пиеса и после десет години нищо не работят, и пак направят още една и тя е много добра? Няма, всички са били в мелницата и са създавали всяка година по една, по две, по три в репертоара на съответния театър, в който са ра-

ботили или в друг, който го наема. Работа, работа, работа. Така режисьорът избистря и своята естетическа платформа и се превръща вече в личност, на която могат да повярват и продуцентите, и актьори, и художници.

„Джелсомино“ е такъв проект, нали?

Много се надявам. Аз видях първата работа на Елица в СКТ. Тогава те ѝ бяха предоставили възможност, това ѝ беше дипломната работа. А моите колеги също ме убеждаваха, много я харесаха. И аз изобщо не се колебаех, когато отидох при нея, за да ѝ предложа да работи. Сега, следващият проект ще бъде „Алиса в страната на чудесата“, пак тук при нас догодина.

Един последен въпрос, може би е по-скоро личен: с какво отказа да се примириш в нашата професия, въпреки всички трудности, въпреки всички неща, които се случват?

Няма да се примиря с непрофесионализма, с превръщането на театралното изкуство в гювеч, в който има всичко и за всеки, за да се смिला от всяка публика. Досега устояхме на това да не правим спектакли по вкуса на публиката. Нашата мисия е обратна – да възпитаваме вкус в публиката, а не да се водим по нея. Не мога да правя само закачки на сцената, които да занимават детето. Искам да го правя съпричастно на проблемите: на любовта, на приятелството, на предателството, на раздялата, на саможертвата, на смъртта. И децата много честно и внимателно поемат онова, което им говорим. Това всъщност е най-характерната черта за нашия театър. В цялостното си развитие досега стискаме, отстояваме да не правим компромиси с художествената продукция, да не се нагаждаме спрямо конюнктурата, спрямо вкуса на публика. Не мога да работя за вкуса на публиката. Процесът е обратен. Правим го както можем – с нашия талант. Мисля, че това е най-характерно за нашия театър. Не че всичките ни постановки са на върха. В никакъв случай. Има по-нестабилни неща, клатушкащи се продукти. Излизайки навън да играеш – винаги е компромис, няма как. Но и с тези малки неща, които ги правим навън, винаги гледаме да отидем като театър – със завеси, детето да усети, че е част от магията. Работим за развитие на вкуса. Това е реално онова, което правим. И това е най-важното. ■

29.9.2017 г.